

Torvet 21, Matr. Nr. 17, tidligere Nr. 20, tidligere Nr. 22.

Allerede i Middelalderen lå der paa Grunden et Stenhus, hvis Underetage er bevaret i den nuværende Bygnings Kælder. Dette Hus blev sammen med de senere tilføjede Bygninger ødelagt under den store Brand i 1633, men allerede Aaret efter opførtes den store, grundmurede Gaard, som næst efter Kirken og Raadhuset blev Byens mest monumentale Bygning.

Gaarden var oprindelig Købmandsgaard og Herberg og havde Navnet "Morianen" efter Billedet i Udhængsskiltet. Dette Navn ændredes senere til "Manufakturgaarden", efter at der i Aarene 1688 og 89 var blevet oprettet et Manufaktur, der vævede Sejldug og Presenninger til Flaaden. Skønt Sejldugsvæveriet efterhaanden blev en betydelig Virksomhed, der foruden 26 Vævere beskæftigede over 200 Mennesker, blev det til stor Skade for Byen nedlagt i 1734 og flyttet til København. Efter nogle Aars Forløb blev Gaarden atter Købmandsgaard, hvad der dog ikke ændrede dens Navn, idet man fortsatte med at kalde den "Manufakturgaarden" til omkring Midten af forrige Aarhundrede. I dette Aarhundrede er Ejendommen skiftevis blevet kaldt "Kong Hanses Gaard" og "Gobelingaarden", men desværre er begge Navne lige virkelighedsfjerne, for Kong Hans har aldrig ejet denne Gaard, og Gobelinvæveriet, der fremstillede de berømte Rosenborgtapeter, var indrettet i en anden af Byens Gaarde.

Af Prospekterne i "Danske Atlas" og Bruun & Lahdes "Danmarks Kjøbstæder" fremgaaer det, at Gaarden tidligere havde svungne Gavle, Karnapkviste til Gaden og Spir paa Trappetaarnet i Gaarden. Disse Prydelser blev fjernet under en omfattende Restaurering i Aarene 1824 - 1826, hvorved Gaarden fik sit nuværende Ydre, og alligevel staar den i Dag med sine massive, gulkalke-ede Mure, smukt svungne Smedejernsankre og stejle Sadeltag og vidner om en svunden Tids fornemme Byggekunst.

Ejere:

- 1 .HANS LUNDE. Borger i København.
- 2 .BERNER BREDE. Raadmand. Skøde fra borger i Køge Gerdt Kulmand som Fuldmægtig for Borger i København Hans Lunde paa dennes Stenhus, som Berner Brede bebod, "Liggenndis her vdj Kiøge, Sønnden wid Thorgid, Emellum Jenss Brocks gaardt och thet Lille strede Som Løbber Neder thill Aaen, Samble-

- ois ochsaa thennd gaardt och bollige som ligger nest Synden op thill
 1. forn. Steennuss, som Hannss Thydsk fordom Aetthe och vdj bode, Och stre-
 cker sig vdi thill brostrede, emellum forn. Jens Brocks gaardt och Thu-
 ordt boesens Bollige, som sallige Kiersten weazels fordom Aatthe och Paa
 Boede, Disligeste ochsaa en stald som er sex weggerum hus Liggendis Paa
 thenndt westre siide Vdj forn. Lille Aaestrede, emellum bertels Skre-
 ders stald Och thenndt stald som sallige mester Lucassis bornn nu thil-
 nører", tinglæst 1. Dec. 1589. Købesum ukendt. KS&P 1587-1595, ingen Pag.
2. JENS JENSEN. Tyskølsfører. Adkomst paa Gaarden efter Raadmand Berner Bre-
 des Død i 1600 og fik udleveret Skiltet "Morianen" 2. Marts 1621. Køge
 Raadstueprotokol 1618-1621, ingen Pag.
3. MORTEN MICHELSEN (THUNE). Raadmand. Adkomst paa Gaarden ved Arv efter
 Svigerfæderen, Tyskølsfører Jens Jensen, der ~~døde 1630~~. Efter Branden i
 1633 byggede Morten Michelsen og hans Hustru Kirsten Jensdatter den nu-
 værende Gaard, i hvis Siderløjs Murankre findes Aarstallet 1634 og Bog-
 staverne M - M - K - I - D. **) BLEV BEGRAVET 20. NOV. 1629 I KØGE KIRKE. K. KR. 654. 1629-1630*
4. JENS HANSEN. Tolder, Skøde fra Proviantskriver paa Københavns Slot Morten
 Michelsen paa Gaarden paa Torvets søndre Side, imellem Skriver Iver Chri-
 stophersens Plads paa den vestre og Ancker Hansens Gaard paa den østre
 Side, strekkende sig i Længden fra Torvet og ud til Aaen, tinglæst 3. Marts
 1651. Købesum ukendt. KS&P 1651-1652, Fol. 29.
5. HENRIK MULLER. Generaltoldforvalter (se Dansk Biografisk Leksikon XVI,
 272). Skøde fra Svogeren, Tolder Jens Hansen, paa Gaarden paa Torvets søn-
 dre Side, imellem Skriver Iver Christophersens Plads paa den vestre og
 Ancker Hansens Gaard paa den østre Side, strekkende sig i Længden fra
 Torvet og ud til Aaen, tinglæst 20. Febr. 1654. Købesum ukendt. Køge Ting-
 bog 1654-1656, Fol. 4.
6. LYNDBY KIRKE. Adkomst paa Etatsraad Henrik Müllers øde Gaard (Gaarden
 havde i en Aarrække været bortlejet til Handelsmand Claus Mohr, der iflg.
 Synsforretning af 24. Juni 1685 havde misligholdt Ejendommen, saa at Bo-
 der og Bislag ved Gadehuset var borte, de fleste Ruder slaaet itu, Værel-
 serne i daarlige Stand, Tagene brøstfaldige og baghuset og Stalden helt
 øde og nær ved at falde i Aaen) paa Torvet i Køge ved Højesteretsdom i
 1684. KS&P 1686-1698, Fol. 26.
7. JOHANNES BACHE. Handelsmand i København. Skøde fra Stiftsøvrigheden paa
 Lyndby Kirkes Vegne paa den ved Højesteretsdom over Etatsraad Henrik
 Müller udlagde øde Gaard paa Torvet i Køge, som havde været udbudt siden

18. Dec. 1684, udstedt 24. Febr. 1687, kgl. konfirm. 12. Marts s. A., tinglæst 21. Marts s. A. Købesum: 400 Sletdalere. KS&P 1686-1698, Fol. 26.

Johannes Bache havde 8. Jan. 1681 faaet kgl. Privilegium paa at drive et Manufaktur, som han anlagde i Gaardens baghus i 1688-89, og som blev bestyret af Rasmus Nielsen, der desuden var Postmester 1690 - 1711.

8. RASMUS NIELSEN (MULE). Postmester. Skøde fra Maren sal. Johannes Baches i København paa Gaarden paa Torvets søndre Side, imellem Peder Jensens Hus paa den ene og de Fattiges Hus paa den anden Side, "som Anno 1688 og 1689 til it Sejldugs Manufactur er indretted", tillige med den "udi smaa Boeliger ardeelte Gaard udi Nyeportestredet, som af Manufacturfolchene blifuer beboed", samt et Hus bag Kirken, udstedt 21. Juli 1703, tinglæst 30. Juli s. A. Købesum ukendt. KS&P 1698-1717, Fol. 92.

Rasmus Nielsen havde 3. Nov. 1696 faaet kgl. Privilegium paa at drive Manufaktur, som havde ligget stille siden Johannes Baches Død. Køge Tingbog 1697, Fol. 110.

9. JOHANNES RASMUSSEN (MULE). Postmester. Auktionsskøde (Auktionen arholdt 25. Febr. 1715) paa Manufakturgaarden og den ved Siden af liggende Gaard (den vestre Del af nuværende Matr. Nr. 16), udstedt 25. Juni 1715, tinglæst s. D. købesum: 1.750 Rdl. KS&P 1698-1717, Fol. 337.

Johannes Rasmussen og hans Søskende havde 25. Jan. 1715 faaet kgl. Bevilling til at fortsætte Sejldugsmanufaktur.

10. BIRGITTE KIRSTINE ARSLEBEN. Postmester. Adkomst paa Gaarden Nr. 22 ved kgl. bevilling af 19. Juli 1737 til at hense i uskiftet Bo efter hendes afdøde Mand, Postmester Johannes Rasmussen. Køge Købstads Skifteprotokol 1745-60, Fol. 222.

11. CHRISTEN ARSLEBEN, Studiosus, RASMUS RASMUSSEN, Studiosus, JENS RASMUSSEN, Discipel, JOHANNE BEATE RASMUSSEN, gift med Borgmester Jan van Deurs, og INGEBORG RASMUSSEN, Jomfru. Adkomst paa Gaarden Nr. 22, som de overtog i Felleseje, ved Skiftet efter Forældrene, Postmester Johannes Rasmussen og Hustru Birgitte Kirstine Arsleben, den 8. Jan. 1750. Køge Købstads Skifteprotokol 1745-60, Fol. 222.

12. RASMUS RASMUSSEN (MULE). Kancelliraad, Borgmester. Hans Andel i Gaarden Nr. 22 - den arvede Broderpart - blev i Aarenes Løb større og større, idet han lidt efter lidt udkøbte sine Medarvinger. Den sidste Medejer, Borgmester Jan van Deurs, der havde haft Bolig i Gaarden i mange Aar, blev købt

ud, efter at hans Hustru, Johanne beate Rasmussen, var død (1764), men uvist af hvilken Grund havde han ikke givet Svogeren Skøde, da han selv døde 8. April 1769. Af Skiftet fremgaar det, at "Hr. Raadmand van Deurs (Bror til den afdøde Borgmester) udbad sig af Hr. Borgmester Rasmussen Efterretning om, hvad Beskaffenhed det havde sig med den Gaard, som hans sal. Broder forhen havde beboet, og nu af Borgmester Rasmussen bebos, om den afdøde i samme Gaard havde nogen Del, han da behagelig vilde angive, hvor meget det var. Hr. Borgmester Rasmussen derpaa foreviste Borgmester van Deurs Kvittering for sin Andel i bemeldte Gaard, som viser, at sal. Borgmester van Deurs af Hr. Borgmester Rasmussen er sket Fyldest, saa at denne Gaard er dette Stervbo aldeles uvedkommende, ellers reserverer Hr. Borgmester Rasmussen sig nærmere herom at deklare sig i Henseende af, at intet Skøde endnu af Borgmester van Deurs ham er meddelt". Køge Købstads Skifteprotokol 1766-90, Fol. 30.

13. JOHAN DANIEL LOCHMANN, Bagermester, og CHRISTIAN PERMIN, Købmand. Auktions-skøde paa afdøde Kancelliraad Rasmussens Gaard (S) Nr. 19, 20 og 21, udstedt 11. Juni 1809, tinglæst 26. Juni s. A. Købesum: 4.190 Rdl. KS&P 1797-1810, Fol. 371.
14. CHRISTIAN PERMIN, Købmand. Skøde fra Bagermester Johan Daniel Lochmann paa dennes Halvpart i Gaarden (e) Nr. 19, 20 og 21, udstedt 8. Juni 1810, tinglæst 18. Juni s. A. Købesum: 2.095 Rdl. KS&P 1810-1818, Fol. 12.
15. JOHAN DANIEL LOCHMANN, Bagermester. Skøde fra Købmand Christian Permin paa Gaarden (e) Nr. 19, 20 og 21, udstedt 17. Dec. 1812, tinglæst 18. Jan. 1813. Købesum: 8.400 Rdl. (Sjællandske Skarpskytters Sygehus var indrettet i Gaardens 2. Etage). KS&P 1810-1818, Fol. 146.
16. OTTO CHRISTIAN BOSERUP, Købmand. Skøde fra Bagermester Johan Daniel Lochmann paa Gaarden Nr. 20, udstedt 15. Jan. 1826, tinglæst 30. Jan. s. A. Købesum ukendt. KS&P V, Fol. 31.
17. ANE CATHRINE BOSERUP født MØLLER. Adkomst paa Gaarden Nr. 20 efter hendes afdøde Mand, Købmand Otto Christian Boserup, ved Testamente, oprettet 5. Sept. 1831, tinglæst 5. Aug. 1839. KS&P VII, Fol. 253.
18. ADAM GOTTLÖB BOSERUP, Købmand, og CHRISTIANE BOSERUP, Frøken. Adkomst paa Gaarden Nr. 20 ved Arv efter Farbroderens Enke, Fru Ane Cathrine Boserup født Møller, i henhold til Testamente, oprettet 14. Marts 1864, tinglæst 7. Juli s. A. KS&P XI, Fol. 368.

19. P. T. M. GALSKJØT. Byfogedfuldmægtig. Auktionsskøde (Auktionen afholdt 14. Mai 1884) paa Gaarden Matr. Nr. 17, udstedt 28. Okt. 1886, tinglæst s. D. Købesum: 20.100 Kr. KS&P XVII, Pag. 557.
20. ANDERS PEDER NIELSEN. Glarmester. Skøde fra Birkedommer P. T. M. Galskjøt, Holsteinborg Birk, paa Matr. Nr. 17, udstedt 11. Febr. 1896, tinglæst 27. Febr. s. A. Købesum: 22.000 Kr. KS&P XX, Pag. 244.
21. KJØBENHAVNS TELEFON AKTIE-SELSKAB. Skøde fra Glarmester A. P. Nielsen paa Matr. Nr. 17 (Ejendommen fredet i Klasse B iflg. Undervisningsministeriets Skrivelse af 28. Febr. 1919), udstedt 1. Apr. 1924, tinglæst 8. Mai s. A. Købesum: 101.000 Kr. KS&P XXVI, Pag. 303.
22. F. HØJLUND, G. POULSEN og KÅRE HANSEN. Landinspektører. Skøde fra Københavns Telefon Aktie-Selskab paa Matr. Nr. 17, tinglæst 2. Aug. 1968. Købesum: 600.000 Kr.

KØGE BYS GAARDE OG HUSE 2.

Torvet Nr. 21 - Gaarden med de mange Navne.

Ved Genealog Wilhelm von Antoniewitz.

Lige fra Christian IVs Tid har den store, grundmurede Gaard, Torvet Nr. 21, været en af Byens mest monumentale Bygninger. De svungne Gavle, Karnapkvistene og Spiret paa Trappetaarnet, som oprindeligt prydede Bygningen, eksisterer ganske vist ikke mere, idet de gik tabt ved en omfattende Restauration i Aarene 1824-26, men alligevel dominerer Gaarden i al sin Enkelhed stadigvæk Gadebilledet og vidner med sine massive, gulkalkede Mure, dekorative Smedejernsankre og stejle Sadeltag om en svunden Tids fornemme Bygekunst.

Paa Sidefløjen viser Tal og Bogstaver i Murankrene, at Gaarden blev opført i 1634 af Raadmand Morten Michelsen (Thune) og Hustru Kirsten Jensdatter. Nybygningen afløste en middelalderlig Bygning, der ogsaa var grundmuret, og som blev kaldt Stenhuset paa Torvet, ganske givet fordi alle de andre Ejendomme paa Torvet - selvfølgelig med Undtagelse af Raadhuset - dengang var af Bindingsværk.

Stenhuset var et stort, velbygget Gavlhus, der laa langs Ejendommens østre Skel. Det var paa 2 Etager, havde samme Bredde som den nuværende Sidefløj og strakte sig fra Torvet tilbage til Sidefløjens Bagmur. Hvordan jeg ved det? Simpelthen, fordi Huset ved Branden i 1633 ikke led værre Medfart, end at den nye Gaards Sidefløj kunde bygges uden om det, eller sagt med andre Ord, saa staar det gamle Stenhus næsten intakt inden i Sidefløjen!

Den første Ejer, som kendes, var Borger i København Hans Lunde, der i 1589 solgte Gaarden til Raadmand Berner Brede, efter hvis Død Tyskølsfører Jens Jensen erhvervede den i 1600. Han var en foretagsom Mand, der foruden Handel ogsaa drev et velbesøgt Værtshus og Herberg i Gaarden, der i hans Tid lidt efter lidt ændrede Navn til Morianen efter det Udhængsskilt, han fik udleveret paa Raadhuset 2. Marts 1621.

Hans Svigersøn, Raadmand Morten Michelsen, der arvede Gaarden i 1630, afhændede den i 1651, efter at han var blevet Proviantskriver paa Københavns Slot og der fulgte nu en Aarrække med skiftende Ejere og Lejere, der midlertidigt beholdt Gaarden i en saadan Grad, at den i 1680erne blev betegnet som en

øde Gaard.

De stod til Salg i over 2 Aar, før der endelig meldte sig en Køber. Det var Købmand i København Johannes Bache, der i 1687 blev fristet af de store, rummelige Udbygninger. Han havde nemlig siden 1681 haft kgl. Privilegium paa at drive et Manufaktur til Fremstilling af Sejldug og Presenning til Flaaden, og her fik han formedelst 400 Sletdalere den nødvendige Plads.

Manufakturet blev anlagt i 1688-89, og da Bache efter faa Aars Forløb døde, blev baade Virksomheden og Manufakturgaarden, som Ejendommen nu kaldtes, overtaget af Postmester Rasmus Nielsen (Mule) og senere af hans Søn, Postmester Johannes Rasmussen (Mule), under hvem Manufakturet blev udvidet, saa at det foruden 26 Vævere beskæftigede over 200 Mennesker. Men desværre var hele Virksomheden baceret paa Kongegunst, og det medførte, at Postmesteren i 1734 mistede sine Privilegier til Fordel for en Mand, der havde de rette Forbindelser, og som saa fortsatte Sejldugsvæveriet i København.

Familien Rasmussen beholdt Manufakturgaarden til 1809, da Postmesterens Søn, Kancelliraad, Borgmester Rasmus Rasmussen døde, og efter en Periode med skiftende Ejere blev den i 1826 købt af Købmand Otto Christian Boserup. Det gamle Gaardnavn var da forlængst gaaet i Glemmebogen, men man huskede stadig, at der havde været et kgl. privilegeret Væveri i Ejendommen, blot ikke, at det udelukkende fremstillede Sejldug. Derimod kunde Historikerne oplyse, at der i Slutningen af det 17. Aarhundrede havde været et kongeligt Gobelinvæveri i Køge, hvor bl. a. de berømte Rosenborg-Gobeliner var blevet tilvirkede. Og hvad var saa mere nærliggende, end at slaa de to Væverier sammen og uden videre kalde Manufakturgaarden for Gobelingaarden?

Som om denne Uhyrlighed ikke var tilstrækkelig, begyndte man omtrent samtidigt at kalde Ejendommen for Kongsgaarden. - Historikerne vidste nemlig ogsaa, at Gobelinvæveriet havde til Huse i en Gaard, der tilhørte Kongen -. Og efter at Glarmester A. P. Nielsen i 1896 havde købt Gaarden af Birkedommer P. T. M. Galskjøt, blev Kongsgaarden ad Aare præciseret til Kong Hanses Gaard, maaske paa Foranledning af Glarmesteren, der med en vis Selvfølelse hagede om den smukke Gaard, indtil han i 1924 solgte den til K T A S.

De to Navne er desværre blevet hængende ved Ejendommen, men bruges mærkelig nok ikke i Flæng, for det er kun Køgeborgere, der siger Kong Hanses Gaard, og kun Turister, der spørger efter Gobelingaarden. Og det vil de blive ved med!